

УДК 378

DOI: 10.20535/2077-7264.2(76).2022.259358

© С. Б. Фіялка, канд. наук із соц. ком., доц., Т. Г. Гончарук, студентка, КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ, Україна

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ РЕДАКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ: ОГЛЯД УКРАЇНСЬКИХ І ЗАРУБІЖНИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ

У статті розглянуто змістове наповнення та принципи функціонування українських та зарубіжних онлайн-курсів для опанування редакторської майстерності. Такі курси забезпечують гнучкість навчання та задовольняють потребу редактора в безперервному професійному вдосконаленні в умовах пандемії COVID-19 та військових дій в Україні.

Ключові слова: онлайн-навчання; онлайн-курс; МВОК; редактор; редагування; редакторська майстерність; видавнича справа.

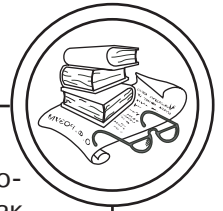
Постановка проблеми

Компетентності, потрібні представникам редакторських професій для виконання робочих завдань, можна здобути в закладах вищої освіти (ЗВО) та на спеціалізованих курсах. Нині значного поширення набули масові відкриті онлайн-курси (МВОК) та онлайн-школи, які дають змогу, навіть уже маючи вищу освіту з фаху, отримати додаткові вузькоспеціалізовані знання, продиктовані ринком праці та прописані у вакансіях за пошуковими запитами: «редактор стрічки новин», «випусковий редактор», «контент-райтер», «копірайтер», «контент-менеджер», «редактор-менеджер», «редактор вебсайта», «комунікаційний менеджер», «діджитал редактор», «галузевий редактор» тощо. Крім того, на курсах є можливість актуалізувати фахові компетентно-

сті та набути практичних навичок і нового досвіду, підвищити рівень кваліфікації. Останнім часом також дедалі частіше такі курси дозволено зараховувати під час оцінювання навчальних досягнень майбутніх редакторів, які здобувають освіту у ЗВО. Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що нині бракує огляду українських і зарубіжних онлайн-курсів для редакторів та не визначено їхнє місце в професійному вдосконаленні редактора впродовж життя.

Аналіз попередніх досліджень

На думку І. Бацуровської, МВОК — це сукупність структурованого уніфікованого матеріалу в єдиному навчальному середовищі, доступ до якого надається не лише представникам єдиного закладу

освіти, а й широким масам населення без перевірки вхідних параметрів знань [1, С. 14]. С. Петренко визначає МВОК як інтернет-курси з масштабною інтерактивною участю та відкритим доступом [2, С. 166].

Ідея створення МВОК походить від принципу відкритих навчальних ресурсів, які можна використовувати для навчання та викладання. Однак МВОК — це вищий рівень здобуття знань, адже учасники беруть безпосередню участь у процесі навчання, а не лише ознайомлюються з навчальними матеріалами у відкритому доступі [3, С. 2]. Взаємодія з матеріалом онлайн-курсу — це не лише перегляд відеороликів, а й виконання практичних завдань, проходження інтерактивних тестів, спілкування з організаторами курсу та учасниками через спеціальні форуми та чати. За допомогою застосування таких методів навчання проходить ефективніше, а знання засвоюються швидше.

Існують два види МВОК: хМВОК та сМВОК. У першому випадку навчальний процес організує викладач: план лекцій та практичних завдань продумано наперед, встановлено чіткі графіки виконання роботи, тож слухачу потрібно лише дотримуватися вказівок та поступово опановувати матеріал. хМВОК пропонують універсальну систему, яка складається з теоретичної частини у вигляді недовгих за тривалістю відеолекцій та інтерактивних завдань для засвоєння матеріалу.

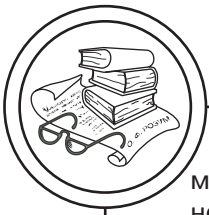
сМВОК — це такий вид курсів, в основу яких покладено ідею конективізму, тобто коли кожен студент на занятті чи в чаті висловлює

свої думки та загальновідомі факти, які в сумі формують так зване колективне знання. Важливою умовою є використання інтернет-ресурсів, наприклад, форумів для обговорення чи спеціалізованих сайтів для пошуку інформації. На відміну від хМВОК, навчання ініціює слухач, а лектор лише скеровує хід дискусії. Учасники обговорюють якесь проблемне питання в режимі реального часу, на основі вивчення тематичних матеріалів з достовірних джерел. Під час навчання формується колективне знання, тобто знання одного учасника курсу доповнюють знання іншого [3, С. 3, 4]. План цього курсу не можна визначити наперед, адже така схема навчання передбачає дискусію між слухачами та спільний пошук правильного вирішення проблеми. Учасники вчать ся шукати перевірену інформацію в різних джерелах, систематизувати її та доводити свою точку зору.

Існує також змішаний варіант МВОК, коли спочатку слухачі опановують теоретичний матеріал та засвоюють його під час виконання тестів, а потім беруть участь в онлайн-вебінарах, де обговорюють спільні проекти чи якесь питання, до якого вони знаходили матеріали заздалегідь. Такий варіант онлайн-навчання є найбільш оптимальним для редакторів, оскільки дозволяє досконало вивчити теорію, а потім застосувати її на практиці та розвинути свої soft skills під час спілкування з іншими учасниками.

Серед переваг МВОК вчені виділяють:

— доступність, адже до курсу можуть долучитися всі охочі, які

мають доступ до інтернету. Слухач не залежить від місця проведення курсу;

- значна економія коштів та часу, адже не потрібно оплачувати дорогу, проживання тощо;

- доступ до всіх необхідних навчальних матеріалів надається в межах курсу, тож не потрібно використовувати додаткові джерела, аби пройти основний матеріал [4, С. 114];

- широкий вибір спеціалізацій: слухачі можуть здобути знання незалежно від своєї спеціалізації та професії. Наприклад, якщо редактору потрібно редагувати видання з нейробіології, він може пройти відповідний МВОК;

- відкритість, адже більшість МВОК є безплатними, а заплатити потрібно лише за отримання сертифіката про проходження;

- гнучкість навчання, адже слухачі мають змогу вчитися у зручний для себе час та в комфортному темпі;

- швидкий пошук інформації в межах одного освітнього простору;

- можливість спілкуватися з однодумцями під час прямих ефірів та в спеціальних чатах. Для опанування професії редактора зворотний зв'язок є особливо важливим, адже так майбутній спеціаліст тренує свої навички з комунікації;

- мультимедійність та інтерактивність: використання в курсах відео, текстової інформації, тестів допомагає слухачам краще засвоїти матеріал [5, С. 137, 38];

- більш тісна взаємодія з викладачами на освітній платформі, можливість отримати зворотний зв'язок;

- можливість змінити професію, отримати додаткову освіту або ж підвищити власну кваліфікацію, що збільшує конкурентоспроможність на ринку праці та згодом дає можливість конвертувати власні навички в дохід;

- проходження МВОК від провідних зарубіжних університетів світу дає змогу інтегруватися в міжнародне наукове співтовариство та розширити мережу контактів, перейняти досвід зарубіжних науковців та спеціалістів [2, С. 170, 171];

- об'єднання деяких онлайн-курсів у цикли, що дає можливість слухачеві здобути комплексні знання [6];

- на деяких МВОК є можливість працевлаштування від спонсорів після закінчення курсу [7, С. 93].

Водночас такий спосіб навчання має недоліки:

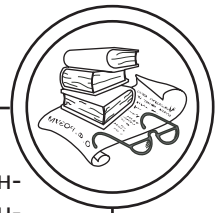
- недостатня кількість зворотного зв'язку, подекуди у викладачів немає можливості перевірити завдання та дати чітку аргументовану оцінку усній відповіді;

- проблема з якістю системи оцінювання;

- обмеженість у спілкуванні, брак усних відповідей [6, С. 171];

- важко розвинути навички комунікабельності та роботи в команді, які так необхідні редактору. Майбутній фахівець може не мати достатнього уявлення про роботу редакції, тож доведеться здобувати ці знання під час роботи;

- для успішного завершення курсу необхідна мотивація та високий рівень самоорганізації. МВОК підходять у більшості випадків для студентів, що вже мають вищу ос-

віту та хочуть здобути додаткові знання. Саме в такої аудиторії достатньо мотивації для успішного завершення курсу, адже у студентів є попередній рівень підготовки та вони серйозно налаштовані на навчання;

— проблема визнання сертифікатів роботодавцями. Розробники курсів намагаються збільшити вагу МВОК за рахунок партнерства та академічного визнання, однак ця система потребує доопрацювання [8, С. 217].

Учені не можуть дійти одностайної думки щодо якості онлайн-освіти та подальшого її розвитку. На думку Дж. Сіменса, МВОК — це тіньова економіка освіти, яка функціонує паралельно з формальною освітою. Натомість співзасновник освітньої платформи Prometheus I. Примаченко передбачає, що в майбутньому процес здобуття освіти стане гнучким і модульним, розпадеться на окремі курси, які можна буде брати у зручний час, поєднуючи з роботою [7, С. 87]. Ми ж поділяємо думку про перспективи об'єднання обох форм навчання [9], що дасть змогу формувати редактора як «високоосвічену особистість, праця якої базується на глибоких знаннях національної та світової культури, особистих досягненнях в інформаційній діяльності, економічних потребах, умінні формувати світовий інформаційний простір та швидко адаптуватися до змін і розвитку в соціально-культурній сфері» [10, С. 199].

Мета роботи

Узагальнити український і зарубіжний досвід онлайн-навчання редакторської майстерності,

дослідивши тематичне наповнення сучасних професійних онлайн-курсів.

Результати проведених досліджень

Серед досліджених нами онлайн-курсів редакторської майстерності є МВОК, які є повністю безплатними або ж плата потрібна лише за сертифікат, та ті, що діють на комерційній основі. Платні онлайн-курси функціонують за тим же принципом, що й МВОК, а вартість їх варіюється залежно від тривалості та наповнення.

Серед українських онлайн-курсів редакторської майстерності варто виділити: Litosvita. Редактор (<https://litosvita.com/editing>), Litosvita. Копірайтер (<https://litosvita.com/copywriting>), Riba Academy. Курс письменницької майстерності та сценаристики, художнього сторітелінгу (<https://riba.academy/books/>), Riba Academy. Курс рекламного копірайтингу і контенту для брендів, неймінгу та сторітелінгу (<https://riba.academy/onlinecourse/>).

Так, розробники курсу Litosvita. Редактори звертають увагу на проблемні аспекти редагування: уживання англіцизмів, сленгу, фразеологізмів. Курс охоплює також використання в повсякденній роботі нового українського правопису. Крім того, лектори курсу навчають студентів писати різножанрові тексти, орієнтовані на різні платформи. Як заявлено розробниками, після закінчення курсу редактори зможуть писати науково-популярні та художні тексти, а також створювати дописи для соціальних мереж так, щоб залучати аудиторію. Учасники курсу

також мають змогу придбати пакет із практичними заняттями, де виконуватимуть домашні завдання та зможуть отримати зворотний зв'язок від лектора.

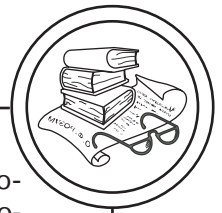
Курс Litosvita. Копірайтер передбачає вивчення інструментів та методів, за допомогою яких редактор зможе покращити, наприклад, зміст комерційної вебсторінки. Курс дає змогу здобути або покращити навички копірайтингу, сторітелінгу, використання стилістичних прийомів, усунення мовних кліше, штампів та інших типових помилок, створення слоганів та неймів тощо. Окрім того, у курсі зазначено про структурне редагування комерційних текстів.

Riba Academy. Курс письменницької майстерності та сценаристики, художнього сторітелінгу призначений для опанування письменницької майстерності, однак він може бути корисний і для редакторів, які хочуть краще зрозуміти природу художніх текстів. Під час навчання можна дізнатися про побудову сюжету, зрозуміти, як робити опис персонажів та як писати діалоги, монологи. Студентів також навчають писати та редагувати сценарії. Важливою частиною курсу є блок про видання та редагування книги самотужки. Крім того, лектори дають поради щодо розроблення бренда автора та промоції його видань. Під час проходження курсу студенти виконують домашні завдання.

Розробники онлайн-курсу Riba Academy. Курс рекламного копірайтингу і контенту для брендів, неймінгу та сторітелінгу звертають увагу редакторів, копірайтерів, авторів та журналістів на написання різножанрових текстів: постів у соціальні мережі, розсилок e-mail,

великих журналістських матеріалів, текстів для корпоративних сайтів тощо. Також редакторів вчать працювати з інструментами просування матеріалів в інтернеті, розробляти контент-стратегію та розумітися на аналітиці. Важливо, що студентів також навчають писати англomовні комерційні тексти. Як і в курсі з розвитку письменницької майстерності, тут є домашні завдання, щоб закріпити здобутий теоретичний матеріал на практиці.

Серед зарубіжних онлайн-курсів ми розглянули Coursera. Writing and Editing (<https://www.coursera.org/learn/writing-editing-words>), Udemy. Editing Mastery: How To Edit Writing To Perfection (<https://www.udemy.com/course/editing-mastery/>), Capstone editing (<https://www.capstoneediting.com.au/your-editing-career-launched>), A Course in Editing and Proofreading (<https://cce.sydney.edu.au/course/IEPR>), Book Editing course from London school of publishing (<https://www.publishingschool.co.uk/book-editing-2-day.html>), Editorial skills for all. The Publishing Training Centre (<https://www.publishingtrainingcentre.co.uk/courses/virtual-courses/editorial-2/editorial-skills-for-all>), Skill share. Writing Editing Masterclass Content Editing, Copyediting and Proofreading (<https://www.skillshare.com/classes/Writing-Editing-Masterclass-Content-Editing-Copyediting-and-Proofreading/370832578>), Knowadays. Proofreader and editor course bundle (<https://knowadays.com/courses/proofreader-editor-course-bundle/>) та Proofreading and copyediting course. College of media and publishing

(<https://collegeofmediaandpublishing.co.uk/product/proofreading-and-editing-course/>).

Курс Coursera. Writing and Editing призначений для розвитку письменницької майстерності та навичок редагування і складається з чотирьох частин. Перша присвячена правильному добору слів у тексті, опануванню інструментів синтаксису, майстерності розповідати історії та переконувати людей, а також уміню компонувати текст так, щоб полегшувати його сприйняття. У другій частині курсу, яка охоплює тему структурування тексту, студентів ознайомлюють зі способами структурування інформації, техніками тайм-менеджменту та навчають синтаксису. Третя частина курсу допомагає долати «страх чистого аркуша» та боротися з перфекціонізмом. Остання частина присвячена безпосередньо редагуванню та коректурі, редагуванню цифр та статистичних даних, а також вивченню системи надання та отримання зворотного зв'язку для ефективної роботи над рукописом. У кожній частині курсу студент має доступ до онлайн-бібліотеки, прикладів робіт відомих журналістів, письменників, науковців, а також доступ до e-mail розсилки «Good sentences».

Курс Udemy. Editing Mastery: How To Edit Writing To Perfection дає змогу навчитися редагувати тексти жанру нон-фікшн. Для цього пропонують залучати методи глибокого редагування на всіх рівнях тексту (змістовому, структурному, стилістичному та на рівні презентування). Автори курсу також зазначають, що ознайомлять студента з прийомами саморедагу-

вання, навчать створювати захопливі тексти, які читатимуть мільйони читачів.

Курс Capstone editing — базовий курс, що навчає редакторської майстерності. На курсі майбутні редактори опановують англійську мову на професійному рівні, потім ознайомлюються з методами редагування текстів, цифр, таблиць, списків тощо. Слухачі курсу також вчать формувати документи в програмі Word, правильно оформлювати посилання на інші роботи, використовуючи стилі APA та Chicago. На курсі також розглядають тему спеціалізації редактора за різними темами, наприклад техніка, медицина. Особливістю курсу є ознайомлення студентів з нюансами роботи редактора на фрилансі та формування навичок вести перемовини із замовником. Під час навчання студент ознайомлюється з теоретичним матеріалом у форматі відео, виконує вправи та тестування, отримує зворотний зв'язок, а наприкінці курсу пише фінальний тест. Крім того, після проходження надається підтримка у фейсбук-групі протягом чотирьох місяців, а також додаткові матеріали.

A Course in Editing and Proofreading — курс, що навчає редакторської майстерності та надає слухачам покрокову стратегію редагування: структурне редагування, тобто продумування загальної концепції тексту, структури та логіки; мовностилістичне редагування, тобто виправлення граматики, пунктуації, усунення мовних штамів, покращення тексту для легшого сприйняття читачами; коректура, тобто виправлення типових помилок, застосування спеціальних технік вичитування тощо.

Перед проходженням курсу розробники радять роздрукувати електронний робочий зошит, адже інакше студент не зможе ефективно виконувати практичні вправи. Також організатори курсу надають список рекомендованої літератури для ознайомлення.

З курсу Book Editing course from London school of publishing студенти можуть дізнатися, як працює редакція, ознайомитися з базовими техніками редагування та коректури. Розробники курсу звертають увагу на розроблення редакційної політики, юридичні моменти у видавничій справі, а також вибір формату тексту.

На курсі Editorial skills for all. The Publishing Training Centre студенти вивчають редакторський фах, ознайомлюються з тонкощами професії, пізнають різні аспекти редагування (синтаксис, структура, граматики, пунктуація, стиль, комунікація з авторами та фрилансерами тощо). Приділено увагу також верстанню матеріалу та проблемам вчитування тексту.

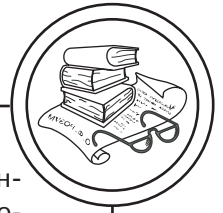
Skill share. Writing Editing Masterclass Content Editing, Copyediting and Proofreading — це курс, на якому студентів ознайомлюють з методикою редагування, навчають створювати цікавий та легкий для сприймання контент. Курс наповнений практичними завданнями та прикладами редакторських виправлень. Слухачі також отримують доступ до електронної книги із прикладами неправильного слововживання та можливими варіантами виправлення помилок.

Курс Knowadays. Proofreader and editor course bundle поєднує два напрями освіти: редакторсь-

кий та коректорський. Спочатку студент навчається виправляти граматичні, орфографічні, пунктуаційні помилки, а також дізнається про застосування доречного стилю тексту залежно від цільової аудиторії медіапродукту. Розробники зазначають, що наступний рівень курсу, редакторський, — вищий, а це означає, що майбутній фахівець зможе структурувати текст та редагувати різностильові матеріали: академічні, художні, для бізнесу тощо. Курс наповнений інтерактивними завданнями, тестами та практичними вправами. У студента також є можливість працевлаштування після відмінного завершення навчання.

Базовий курс для опанування редакторської майстерності та навичок коректури тексту Proofreading and copyediting course. College of media and publishing містить уроки, на яких студенти ознайомлюються з такими аспектами редакторської роботи: робота редакції під час виготовлення контенту; загальне ознайомлення з професією редактора, його обов'язками; виправлення граматичних, пунктуаційних, стилістичних помилок; редагування текстів із застосуванням різних комп'ютерних програм; ознайомлення зі стилями оформлення текстів; перевірка фактажу; право в роботі редактора; способи коректури тексту та коректурні знаки; як редактору знайти роботу та працювати віддалено.

Курс передбачає виконання практичних завдань для редагування різного типу медіапродуктів. Під час виконання студент може отримати зворотний зв'язок від викладача.

Серед досліджених нами курсів можемо виокремити два напрями: курси, що дають більш універсальні знання з видавничої справи та редагування (наприклад, Proofreading and copyediting course. College of media and publishing), та курси, що зосереджені на конкретних аспектах редакторської роботи та (або) письменницької майстерності (Riba Academy. Курс письменницької майстерності та сценаристики, художнього сторітелінгу).

Розглянуті онлайн-курси дають змогу швидко отримати спеціалізовані знання, однак лише в університеті редактор може здобути ґрунтовну, системну освіту, незамінні навички спілкування з викладачами й одногрупниками. В університеті у студента є більше можливостей і часу для закріплення набутих теоретичних знань на практиці. У ЗВО вивчають цикл загальних дисциплін, який допомагає редактору розширити кругозір та бути більш обізнаним у соціальній, політичній, культурологічній тематиці. Майбутні редактори вивчають всі етапи процесу випуску видань: від додрукарської підготовки до реалізації та просування на видавничому ринку. Зокрема, вони навчаються підбирати авторський оригінал, створювати різні види контенту, редагувати тексти, застосовувати комп'ютерні програми та інші необхідні технології, контролювати роботу видавничої команди, формувати контент-стратегію та редакційну політику, стежити за дотриманням видавничих та інших стандартів під час виготовлення

видання, розробляти маркетингові стратегії для просування медіапродукту.

Освітні програми університетів, як українських так і зарубіжних, відрізняються від програм онлайн-курсів своєю впорядкованістю, фундаментальністю, всеохопністю.

Висновки

Онлайн-курси — це можливість для редактора здобути необхідні в роботі навички та компетентності. Ці курси не зможуть повністю замінити систему вищої освіти, адже існують проблеми з визначенням якості матеріалу, який подається в курсі, системою оцінювання та визнанням сертифікатів, які отримують слухачі після проходження навчання. Однак новітні технології в онлайн-навчанні дають поштовх для розвитку академічної освіти, осучаснюють її, роблять більш гнучкою та доступною. Для фахівців із видавничої справи та редагування це поштовх для здобуття нових кваліфікацій та компетентцій, пізнання нового та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Зокрема, ідеться про такі навички, як розуміння професійної тематики та вміння вільно дискутувати на фахові теми, пошук та аналіз інформації, робота в команді, критика та самокритика, планування своєї роботи та роботи колег, розуміння, як діяти в критичній ситуації, прогнозування результатів своєї діяльності, тощо. На нашу думку, перспективним є налагодження партнерських зв'язків між платформами онлайн-навчання та ЗВО і роботодавцями.

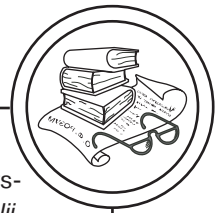

Список використаної літератури

1. Бацуровська І. В. Теоретичні і методичні засади освітньо-наукової підготовки магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / І. В. Бацуровська. Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир, 2019. 42 с.
2. Петренко С. Сутність та особливості українських платформ масових відкритих онлайн-курсів (МВОК) / С. Петренко // Інноватика у вихованні. 2020. № 11(2). С. 165–173.
3. Littlejohn A. Understanding massive open online courses. CEMCA EdTech notes [Electronic resource]. Retrieved from http://cemca.org.in/ckfinder/userfiles/files/EdTech%20Notes%20_Littlejohn_final_1June2013.pdf (accessed 14.06.2022).
4. Переваги й недоліки дистанційного навчання / В. Ільченко, К. Пікуль, Л. Сизова та ін. // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. 25 берез. 2021 р. Полтава, 2021. С. 114–115.
5. Шарова Т. Масові відкриті онлайн-курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця / Т. Шарова, С. Шарова // Молодий вчений. 2018. № 9.1(61.1). С. 137–140.
6. Тепла М. Масові відкриті онлайн-курси в Україні: сучасні тенденції розвитку, можливості та досягнення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/20402/82-84.pdf;jsessionid=33365A4B184FB12A0B78E50C688DD98D?sequence=1> (дата звернення: 14.06.2022).
7. Осецький В. Роль масових відкритих онлайн-курсів у сучасному «Освітньому ландшафті» / В. Осецький, І. Татомир // Економіка України. 2017. № 12(673). С. 86–98.
8. Banks S., Meinert E. The acceptability of MOOC certificate in the workplace // International Conference e-Learning. 2016. pp. 215–218.
9. Дереза О. Методи навчання онлайн / О. Дереза // Зб. наук.-метод. праць «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти». ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2020. С. 82–90.
10. Фіялка С. Сучасні технології навчання в редакторській освіті / С. Фіялка // Обрії друкарства. 2015. № 1(4). С. 188–200.

References

1. Batsurovska, I. (2019). *Teoretychni i metodychni zasady osvithnio-naukovoi pidhotovky mahistriv v umovakh masovykh vidkrytykh dystantsiinykh kursiv* [Theoretical and methodological principles of educational and scientific training of masters in the conditions of mass open distance courses]. PhD dissertation (Pedagogy). Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr [in Ukrainian].
2. Petrenko, S. (2020). *Sutnist ta osoblyvosti ukrainskykh platform masovykh vidkrytykh onlain-kursiv (MVOK)* [The essence and features of Ukrainian platforms of mass open online courses (MOOC)]. *Innovatyka u vykhovanni*, 11(2), 165–173 [in Ukrainian].
3. Littlejohn, A. (2013). Understanding massive open online courses. *CEMCA EdTech notes*. Retrieved from http://cemca.org.in/ckfinder/userfiles/files/EdTech%20Notes%20_Littlejohn_final_1June2013.pdf.

4. Ilchenko, V., Pikul, K., Sizova, L. & et al. (2021). Perevahy i nedoliky dys-tantsiinoho navchannia [Advantage and disadvantage of on-line education]. *Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity*, 114–115 [in Ukrainian].

5. Sharova, T., & Sharova, S. (2018). Masovi vidkryti onlain-kursy yak mozhlyvist pidvyshchennia konkurentospromozhnosti fakhivtsia [Mass open online courses as an opportunity to increase the competitiveness of the specialist]. *Molodyi vchenyi*, 9.1(61.1), 137–140 [in Ukrainian].

6. Tepla, M. (2010). *Masovi vidkryti onlain-kursy v Ukraini: suchasni tendentsii rozvytku, mozhlyvosti ta dosiahnennia* [Mass open online courses in Ukraine: current trends, opportunities and achievements]. Retrieved from <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/20402/82-84.pdf;jsession-id=33365A4B184FB12A0B78E50C688DD98D?sequence=1> [in Ukrainian].

7. Osetsky, V., & Tatomir, I. (2017). Rol masovykh vidkrytykh onlain-kursiv u suchasnomu 'Osvitnomu landshafti' [The role of mass open online courses in the modern 'Educational landscape']. *Ekonomika Ukrainy*, 12(673), 86–98 [in Ukrainian].

8. Banks, C., & Meinert, E. (2016). The acceptability of MOOC certificate in the workplace. *International Conference e-Learning*, 215–218.

9. Dereza, O. (2020). Metody navchannia onlain [The online educational methods]. *Zbirnyk naukovo-metodychnykh prats 'Udoskonalennia osvithno-vykhovnoho protsesu v zakladi vyshchoi osvity'*. TDATU imeni Dmytra Motornoho, 82–90 [in Ukrainian].

10. Fiialka, S. (2015). Suchasni tekhnolohii navchannia v redaktorskii osviti [Modern learning technologies in editorial education]. *Obrii drukarstva*, 1(4), 188–200 [in Ukrainian].

The article considers the content and functioning of Ukrainian and foreign online courses for mastering editorial skills. This provides the flexibility of the learning and meets the editor's need for continuous professional development, despite the COVID-19 pandemic and the war in Ukraine.

Keywords: online learning; online course; MOOK; editor; editing; editorial skills; publishing.

Надійшла до редакції 18.06.22